ROK II. NR. 18.

CZERWONY KRZYŻ

Organ Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża

Zapisujcie się na członków Polsk. Tow. Czerw. Krzyża.

ZARZĄD GŁÓWNY WARSZAWA, Mazowiecka 9.

Tel. Nr. 112—03 Sekretarjat.
„ „ 46—10 Wydział Buchalterji.
„ „ 156—32 „ Lekarski
„ „ 153—54 „ Sanitarjuszek.
„ „ 156—32 Komisja do spraw Zakładników i Jeńców.
„ „ 46—10 Intendentura.
„ „ 66—30 Wydział Kontroli
„ „ 54—16 Delegat Dep. Sanitar. M. S. Wojsk. przy Czer. Krzyżu.
„ „ 142—73 Kancelarja Del. Dep. Sanitar. M. S. Wojsk. przy Czer. Krzyżu.
„ „ 225—06 Wydział Organizacyjny, ul. Kredytowa 9.
„ „ 156—68 Wydział Admin.-Gosp. ul. Skierniewicka 6.
„ „ 124—02 Składnica Centralna, ul. Skierniewicka 6.
„ „ 24—23 Sekcja Inf.-Wywiadow. ul. Nowy Świat 72.
„ „ 11—77 Sekcja Propagandy, ul. Kopernika 30.
„ „ 214—04 Oddział Warszawski, ul. Nowy Świat 10.
„ „ 214—12 Dyrektor Oddz. Wars. ul. Nowy Świat 19.
„ „ 87—94 Szwalnia Czerwonego Krz. Ratusz, sala Dekerta
„ „ 318—52 Szpital Czer. Krzyża, Smolna 6.
„ „ 237—55 Szpital Cz. Krzyża № 2 ul. Dobra 15.
„ „ 79—33 Szpital Cz. Krzyża ul. Topiel 14.
„ „ 8—02 Szpital Cz. Krzyża (św. Rocha) ul. Krak.-Przedm.
„ „ 11—72 Szpital Cz. Krzyża ul. Mokotowska 6.
„ „ 105—44 Schronisko dla sióstr ul. Leszczyńska 6.
„ „ 42—86 Schronisko dla Sióstr Dom Wdów Florjańska.

ROK II. 15 WRZEŚNIA 1920 NR. 18.

CZERWONY KRZYŻ

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA CZERWONEGO KRZYŻA

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca.

Przedpłata z przesyłką:
rocznie . . . . . Mk. 60
półrocznie . . . . „ 30
numer pojedyn. . . „ 5

Wszystkie artykuły są płatne.
Rękopisy nie zwracają się.

Adres Redakcji i Administracji:
Biuro Zarządu Głównego
w Warszawie, Mazowiecka 9.
(od 10 rano do 3 popoł.).

Młodzież a Czerwony Krzyż.

Przemęczone wojną długoletnią pokolenie obecne z trwogą patrzy na noc, która owiała ludzkość i nie może otrząsnąć się z tych strasznych widziadeł na jawie, które ją gnębią od lat już z górą sześciu.

Wojna spowodowała spustoszenia nie tylko w ludziach, ale i w całym moralnym i materjalnym postępie ludzkości. Sztuka, wiedza ścisła, postęp techniczny zamarły w wielu dziedzinach. Duch ludzkości wysila się w kierunku nie twórczym, a burzycielskim i całej kulturze ludzkości grozi zagłada, a przynajmniej ruch wsteczny, który może cofnąć znacznie.

W dziedzinie ekonomji po okresie wytwarzania nadmiaru dóbr, z którego korzystać mogły masy, nadszedł okres świadomego ograniczania ilości dóbr produkowanych do minimum, przez co ludzkość odczuwa braki zarówno żywności, odzieży i innych najkonieczniejszych nawet potrzeb. Producent zadawala się małą produkcją, gdyż i ta przynosi mu olbrzymie zyski, wytwórca-robotnik dąży do zmniejszenia do minimum swej pracy przy zwiększeniu płacy do najwyższej normy. Skutkiem tego ilość i jakość wytwórczości wszędzie spada, nawet w krajach, które nie brały udziału w wojnie lub ukończyły ją przed 2-ma prawie laty.

Rozleniwienie ogólne jako odprężenie po nadmiernych wysiłkach w czasie wojny, jako newroza powojenna pogarsza jeszcze sytuację.

I oto świat, który przywykł do czerpania z dóbr, przez ducha ludzkiego wytworzonych, pełną garścią, przywykł do nadmiaru dóbr, stanął wobec konieczności jaknajwiększego ograniczenia swych potrzeb nawet naturalnych. Troską dnia stało się zdobywanie koniecznych do utrzymania życia produktów i obniżenie przez to wszelkich potrzeb wyższego gatunku. Tak upada nauka, sztuka, ideały moralne. Ma się wrażenie, że jakaś dobrze ukryta siła umyślnie pcha świat w tym zabójczym dla niego kierunku, aby zagarnąć owoce pracy wiekowej dla szczupłej garstki wybranych.

Pod hasłami wyzwolenia upośledzonych kryją się zakusy ostatecznego ich ujarzmienia, co już dokonano w sowieckim ustroju Rosji, czyniąc z wolnego obywatela machinę bezmyślną, poddaną woli garści uzurpatorów.

Ludzkość jednak musi bronić się od zagłady i szuka wyjścia z tej matni, w którą pchają ją ludzie bezmyślni lub co gorzej mający plany poddania całej ludzkości pod władzę oligarchji wybranego narodu.

I oto jak słusznie zaznacza *Bull. de la Ligue* oczy wszystkich zwracają się na młode pokolenie ludzkości.

Pokolenie obecne w lepszej swej cząstce winno najlepsze swe ideały przeszczepiać dzieciom i dorastającej młodzieży tj. tym, do których należy przyszłość śwtata.

Jedną z idei, poczętej z nauki Chrystusa, ale wcielonej w czyn dopiero w połowie zeszłego stulecia jest idea Czerwonego Krzyża, idea braterstwa ludzi, niesienie ulgi w cierpieniach zarówno swemu jak i wrogowi bez względu na rasę, przekonania, wyznania, bez względu na uczucia, które żywimy dla niego.

Ta idea, to przeciwstawienie się wszelkim brutalnym instynktom i objawom duszy ludzkiej, jest wykwitem kultury aryjskiej, jej największą bronią w zdobyciu świata dla ogólno ludzkiej kultury.

Ideę tę szczepić należy w młodem pokoleniu. Należy przekazać ją w całej czystości i podniosłości nieuszczuploną, w nadziei, że młode pokolenie nie tylko nic z niej nie uroni, ale rozwinie ją w życiu i do szczytów doskonałości w wykonaniu doprowadzi.

Wszczepianie w młode dusze ideałów jest łatwiejsze, niż tępienie złych nawyknień w wieku późniejszym. Idea dążenia ku Dobru powszechnemu wszczepiona w młode dusze zakiełkuje wspaniale, gdy trafi na grunt właściwy. Ideę tę więc wszczepiać należy.

Braterstwo ludzi, zniweczenie, a przynajmniej złagodzenie cierpień ludzkości, a przez to zwiększenie szczęścia ludzkości, zwalczanie *Zła* pod wszelkiemi jego postaciami w imię zapanowania *Dobra* na świecie — są to idee, które winien każdy, kto sprzyja idei Czerwonego Krzyża wszczepiać w młode umysły i serca, dając im, oczywiście, przykład z siebie, gdyż on najsilniej zawsze do duszy dziecka przemawia.

Członkowie Czerwonego Krzyża, którzy znak jego noszą nie tylko na piersiach, ale i w sercu, mają tu wdzięczne do działania pole.

Ale żadna idea nie wcielona w czyn nie wydaje szybko owoców, dla tego też nie drogą abstrakcji, ale czynu, należy krzewić ideę Czerwonego Krzyża.

Temu celowi służy zapoczątkowany w Ameryce Czerwony Krzyż młodzieży, jako organizacja autonomiczna, ale ściśle związana z macierzą.

Na tym terenie dzieci mogą widzieć owoce swej pracy dla Dobra powszechnego, mogą pod właściwem kierownictwem rozwijać ideę tę wedle swych chęci i swych zamiarów.

Pozpoczęty rok szkolny nadaje się najwięcej do szerzenia tej idei.

Komitet Główny P. T. C. K. opracował już i ogłosił regulamin tworzenia Czerwonego Krzyża młodzieży, kamień węgielny więc jest już położony. Dzięki propagandzie majowej dziesiątki tysięcy dzieci są już członkami Czerwonego Krzyża, należy dziś dzieci te zebrać, należy je zorganizować, trzeba w każdej szkole mieć wykłady o konieczności tworzenia kół szkolnych, koła te zasilać i rozwijać, nadawać im właściwy kierunek.

Tysiące dzieci pozostało dziś bez ojców-żywicieli, tysiące dzieci cierpią głód i niedolę, skierujcie usiłowania dzieci szczęśliwych do podźwignięcia z niedoli ich rówieśników. Niech koła miejscowe wybiorą sobie zniszczone miasteczko, wieś, osadę i same osobiście niosą pomoc dzieciom opuszczonym, niech czują, że własnemi środkami ocaliły rówieśników od cierpień, może od śmierci głodowej, a wynikiem będzie tryumf idei nad poziomemi instyktami, tryumf Dobra nad Złem.

W rękach rodziców, w rękach wychowawców, leży potężny środek wychowawczy, którego właśnie w chwili bieżącej nie powinni wypuszczać z rąk.

A więc do czynu, członkowie Czerwonego Krzyża, utrwalcie ideę w sercach młodego pokolenia dla chwały Ojczyzny i pożytku Ludzkości.

Dr J. Zawadzki.

* * *

Organizacja Czerwonego Kryyża młodzieży w Polsce rozpoczęła się w Warszawie i Częstochowie. Gorliwą propagatorką była p. Kudlicka, członek misji amerykańskiej, która w tym celu zawiązała stosunki z organizacjami oświatowemi i szkołami, które na odzew nie pozostały nieczułe. Zaczęła od zorganizo-

wania ogródków dziecięcych, które w Warszawie zatrudniły 2000 dzieci, w Częstochowie na użytek dzieci Czerwonego Krzyża oddano park, gdzie 5000 dzieci zajmuje się jego urządzeniem. Niezależnie od tego dzieci dostały do wyrobu włóczkę, z której będą przygotowywać ciepłą odzież na zimę dla żołnierza i ludności cywilnej.

P. Kudlicka opuściła Warszawę w Sierpniu, sprawę jednak tworzenia dalszych kół obejmie Wydział organizacyjny Towarzystwa, który zajmie się tworzeniem nowych kół szkolnych, mając nadzieję, że wszystkie szkoły Polskie dopomogą do ich zawiązania i do rozwinięcia idei samarytańskiej, śród tej młodzieży, która w starszem swem pokoleniu dała dowody takiej ofiarności dla Ojczyzny w najcięższych jej chwilach.

Regulamin Czerwonego Krzyża Młodzieży podajemy poniżej.

Regulamin Czerwonego Krzyża młodzieży.

§ 1) Stosownie do § 34 Statutu Polskiego Krzyża przy T-wie tworzy się organizacja młodzieży.

§ 2) Regulamin niniejszy w każdej chwili może uledz zmianom na skutek uchwały Komitetu Głównego T-wa Czerwonego Krzyża z własnej inicjatywy lub na wniosek przedstawicieli Polskiego Czerwonego Krzyża Młodzieży poniżej wymienionych.

§ 3) Polski Czerwony Krzyż Młodzieży jest częścią Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża. Celem jego jest zorganizowanie czynnego udziału dzieci polskich w pracach Czerwonego Krzyża.

§ 4) Kierownictwo i kontrola Czerwonego Krzyża Młodzieży spoczywa w rękach Komitetu, mianowanego przez Komitet Główny Polskiego Czerwonego Krzyża. Komitet Czerwonego Krzyża Młodzieży urzęduje w Warszawie w głównem Biurze Polskiego Czerwonego Krzyża i nosi nazwę Centralnego Komitetu Czerwonego Krzyża Młodzieży. Prezes tego Komitetu będzie mianowany przez Komitet Główny Polskiego Czerwonego Krzyża i przez tenże Komitet może być usunięty. Skład Komitetu może być zmieniony przez Prezesa za zgodą Głównego Komitetu Polskiego Czerwonego Krzyża.

§ 5) Do kompetencji Centralnego Komitetu Czerwonego Krzyża Młodzieży, należy działalność Czerwonego Krzyża Młodzieży w całej Polsce. Sposoby organizacji i kontroli Oddziałów Czerwonego Krzyża Młodzieży mogą być rozmaite w różnych miejscowościach wedle uznania Centralnego Komitetu Czerwonego Krzyża Młodzieży, oddziały te, o ile to okaże się możliwem, łączą się z miejscowemi oddziałami Polskiego Czerwonego Krzyża.

§ 6) Przy rozpoczynaniu pracy w każdej miejscowości, Centralny Komitet Czerwonego Krzyża Młodzieży mianuje Komitet miejscowy, w którym musi się znajdować przynajmniej jeden przedstawiciel miejscowego oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża. Komitet tak mianowany, będzie tworzył tymczasowe koło Czerwonego Krzyża Młodzieży, a oddział utworzony przezeń będzie tymczasowo zależeć od niego i za jego pośrednictwem od Centralnego Komitetu Czerwonego Krzyża Młodzieży w Warszawie.

§ 7) Oddziałem jest normalnie szkoła. Każda szkoła pracująca dla Czerwonego Krzyża albo płacąca najbliższemu oddziałowi Czerwonego Krzyża roczną sumę równającą się 6 markom za każdego ucznia, może sama utworzyć Oddział Czerwonego Krzyża Młodziezy. Miejscowy Komitet Czerwonego Krzyża Młodzieży mianuje prezesem oddziału jednego z nauczycieli lub urzędników szkoły. Prezes oddziału mianuje urzędników własnego oddziału, uczniowie zaś, z jego inicjatywy, wybierają komitet dziecięcy dla radzenia i pomągania Prezesowi.

§ 8) Działalność oddziału Czerwonego Krzyża Młodzieży może obejmować każdą akcję Młodzieży, mającą cel pożyteczny i patrjotyczny, uznany przez miejscowy Komitet Czerwonego Krzyża Młodzieży. Miejscowy Komitet donosi Centralnemu Komitetowi Czerwonego Krzyża Młodzieży w Warszawie o rodzaju działalności każdego oddziału, należącego do jego kompetencji i musi się stosować do jego postanowień jeżeli z jakiego bądź powodu Komitet ten nie uzna tej działalności.

§ 9) Wszystkie sprawy Czerwonego Krzyża Młodzieży, o których nie było mowy w powyższem, należą do kompetencji Centralnego Komitetu Czerwonego Krzyża Młodzieży w Warszawie.

Sytuacja ekonomiczna Europy.

P. Stouman, szef sekcji statystycznej Ligi tow. C. K. podaje w 11 numerze Biuletynu artykuł pod tym nagłówkiem, z którym pragniemy zapoznać naszych czytelników.

Po skończonej wojnie w Europie zachodniej i demobilizacji armji sytuacja walutowa bynajmniej nie wróciła do równowagi, ziemie zniszczone potrzebują pomocy. Państwa spieszą tym krajom z pomocą, ale ogół ludności europejskiej nie zdaje sobie jasno sprawy z sytuacji.

Jak się ta sprawa przedstawia w cyfrach?

Powierzchnia Europy bez Rosji, Finlandji, Szwecji, Norwegji, i Islandji, które dla ekonomji ogólnej mają małe znaczenie wynosi 3,757,000 klm kw. z ludnością 328 miljonów przed wojną. Wynosiło to 87 osób na kilometr, podczas gdy w Stanach Zjednoczonych Ameryki 12, Argentynie 2,6, Australji 0,6 osób.

Przyczyny, że takie zaludnienie przed wojną umożliwiało ludziom życie, szukać należy w organizacji przemysłu i handlu, ułatwieniu wymiany produktów z innemi częściami świata oraz ustalonej walucie.

Wojna zburzyła równowagę, niszcząc kapitały, organizację przemysłu i handlu, a głód i choroby zmniejszyły wydajność pracy ludności. System monetarny uległ zawahaniu, a środki transportowe zniszczeniu i zużyciu, znikły rynki zbiorowe, dopływ z Rosji ustał, a skutkiem tego ilość importu zmalała.

P. Stouman zestawia ilości niezbędne żyta i pszenicy w r. 1919 ze średnią z lat 5 przed wojną tych ilości, które były dostarczone w tonnach metrycznych.

	1909—20	1909—1913
Anglja	5.700.000	5.921000
Francja	2.800.000	1.270.000
Belgja	1.250.000	1.468.000
Holandja	600000	891.000
Skandynawja	950.000	1.034.000
Finlandja	150.000	341.000
Niemcy	1.200.000	1.188.000
Szwajcarja	400.000	479.000
Włochy	2.700.000	1.464.000
Hiszpanja	400.000	262.000
Grecja	250.000	187.000
Austrja i Czechy	960.000	1.713.000
Węgry	350.000	—
Polska	500.000	—
Razem	18.200.000	16.218.000

Ilość zboża przeznaczonego na wywóz wynosi:

	1919—20	1909—13
Rosja	—	5.175.000
Rumunja	150.000	1.555.000
Bułgarja	—	354.000
Węgry	—	1.460.000
Jugosławja	4000.000	4.000
Razem	550.000	8.545.000

Z cyfr tych wynika, że Europa, która przed wojną zmuszona była sprowadzać z za morza 7.5 miljona ton zboża, dziś zmuszona jest sprowadzić dwa razy tyle.

Nie lepiej z mięsem, rynek rosyjski jest zamknięty, Bałkany i Austro-Węgrzy sparaliżowane, ilość bydła spadła wszędzie do 10%, liczba świń która przed wojnami wynosiła 41 miljonów spadła dziś na zachodzie do połowy. Również wielki jest brak węgla niezbędnego do ogrzewania, produkcji fabrycznej i komunikacji.

W tysiącach ton metrycznych produkcja węgla od r. 1913 jest następująca:

Rok	Anglja	Niemcy	Francja	Belgja	Holandja	Razem
1913	292.029	191.511	40.844	22.042	1.873	379.099
1914	269.915	161.535	29.787	29.787	1.929	470.880
1915	257.258	146.712	19.875	14.178	2.262	440.285
1916	260.450	158.847	21.473	16.863	2.656	460.289
1917	152.450	167.311	28.925	14.930	3.126	466.742
1018	23[illegible].650	160.508	24.935	13.888	3.410	434.401
1919	236.772	103.588	22.428	18.496	8.396	389.680

Jak widzimy z tego państwa które dostarczają 90% produkcji węglowej Europy zmniejszyły swoją produkcję o 30%.

Austrja, która produkowała 16.400000 ton i Rosja 338.400000 ton nie mogą być dziś brane pod uwagę, tylko Hiszpanja zwiększyła produkcję z 4.293.000 tonn na 7.164.000 tonn.

I produkcja żelaza spadła znacznie. Całość producji w r. 1913 wynosiła 34.880 tysięcy ton, w r. 1919 tylko 16.831 tysięcy ton czyli spadła więcej niż o połowę.

Cyfry powyżej podane dowodzą, że Europie grozi katastrofa coraz większa, o ile nie zastąpi szybko powrót do stosunków normalnych.

Brak jej żywności, brak węgla, brak żelaza to jest podstawowych źródeł życia.

Ludy Europy muszą to uświadomić sobie, zależność ich bowiem od Ameryki i Australji wzrastać będzie coraz więcej, co przy nieuregulowanej walucie sprowadzi kataklizm nieunikniony — głód powszechny i przewroty.

Temu przypisać należy politykę Anglji, która jednak zrozumieć nie chce, że uspokojenie się ludów Europy wschodniej nie może być narzucone, ale musi wyniknąć z zadowolenia powszechnego.

Na nic tu jednak wszelka pomoc doraźna, akcja całej Europy musi być planowa, dażyć do odbudowy zniszczeń i wyrównania strat drogą wzmożnej pracy, na wszelkich polach.

Polska obecnie nie może spocząć ani chwili jeżeli nie chce być ostatnią w cywilizowanej Europie.

J. Z.

Straty wojenne.

Dr. Stouman robi zestawienie strat w ludziach w czasie ostatniej wojny, które podajemy w streszczeniu.

F r a n c j a straciła 1.300.000 żołnierzy na wojnie bez wojsk kolonjalnych. Liczba urodzeń z 18,3% spadła w 1916 r. do 9,4%. co wynosi straty: 1.400.000 ludzi, ½ miljona ludzi zginęło skutkiem chorób i epidemji grypy. Ogólna liczba ludności zmniejszyła się o 7%, mężczyzn w wieku od 20—44 lat o 20%. W r. 1912 było 102 kobiety na 100 mężczyzn, obecnie jest 126 kobiet na 100 mężczyzn czyli 1.500.000 kobiet poniżej lat 45 będzie musiało żyć po za małżeństwem, a ponieważ tylko 60% mężczyzn jest żonatych, przypuszczalnie połowa kobiet będzie żyła w stanie panieńskim.

W ł o c h y dzięki swemu wysokiemu odsetkowi urodzeń i uchodźtwa i ograniczen tego ostatniego w czasie wojny mniej ucierpiały. Straciły one 600.000 żołnierzy, 800.000 ludności cywilnej skutkiem wzmożonej śmiertelności i 1.500.000 skutkiem zmniejszonej liczby urodzeń. Liczba mężczyzn w wieku od 20—44 lat zmniejszyła się o 14%. Stosunek kobiet do mężczyzn przed wojną wynosił 111:100, dziś wynosi 125:100.

A n g l j a właściwa i Szkocja straciła 17% ludności t. j. 770,000 sama grypa 1918 pochłonęła 200,0001 udzi, stosunek kobiet do męzczyzn w wieku 20—40 lat był 109:100, obecnie wynosi 120:100.

N i e m c y poniosły straty olbrzymie samych wojskowych padło do 2.000.000, deficyt urodzeń 3.500.000, śmiertelność dzieci przekracza wszelkie znane granice, Niemcy straciły 17% męzczyzn dorosłych, stosunek kobiet międz 20—44 r. ż był przed wojną 101:100 dziś 120:1000.

Jeszcze większe straty, ale nie dające się ująć w cyfry poniosła Austrja, Polska, Rosja, państwa Bałkańskie

Szczególnej tam szerzyła się gruźica, dur plamisty, ospa.

Tak wielkie straty w materjale ludzkim oczywiście wpłynąć musiały na produkcję. Ludzkość wytężyć i wyzyskać musi wszystkie swe siły aby stanąć na poprzedniej wysokości.

To też dla Ligi zajmującej się walką z chorobami oraz dążącej do szczęścia ludzkości przez zmniejszanie jej cierpień i zapezpieczenie zdrowia nastała chwila wytężonej pracy, w czem miejscowe Tow. Cz. Krzyża muszą wziąć udział wybitny.

Bez pomocy ze strony sił społecznych żaden rząd, żadne ministerjum zdrowia nic nie zdziała.

Międzynarodowe biuro dostarczania żywności.

Dziesiąta część ludności naszej planety cierpi dziś głód mniejszy lub większy i na Ligę narodów spada ciężar pomocy. Ludy głodne nie mogą pracować owocnie, należy więc im pomódz.

Dotyczy to całej Europy środkowej i wschodniej. Jeżeli zechcemy człowiekowi dostarczyć tylko 1.000 ciepłostek t. j. 1/3 potrzeb, wynosić to będzie w zbożu od 15.000—20.000 tonn rocznie. Stąd ceny na rynku wszechświatowym wzrastają, produkcja bowiem nie zwiększa się w tym stosunku. To też Liga Narodów ma się zająć pośrednio wzmożeniem produkcji nie tylko żywności, ale i innych surowców, niezbędnych w życiu codziennem oraz ułatwieniem ich przewozu. W tym celu stworzyć należy biuro międzynarodowe, zaprzągłszy do spółpracy fizyków, chemików, botaników, rolników, zoologów i geografów, nie mówiąc już o technikach transportowych, kupcach i t. p.

Plan takiego biuta podaje dr. T. Schwyzer w ostatnim numerze *Bull de la Ligue.*

Istniejącemu już w Rzymie od 1913 r. Instytutowi rolniczemu polecić zbieranie wszelkich danych, dotyczących produkcji, podziału i odżywiania ludzkości.

Należałoby uzupełnić te dane przez opracowanie najlepszych metod aprowizacji, magazynowania, przechowywania i przygotowania pokarmów.

2. Biuro międzynarodowe miałoby za zadanie zbierać dane co do:

a) właściwości gleby (ziemia rodzajna, jałowa, łąki, lasy), klimatu, wysokości geogr., układu gieologicznego, zroszenia wodą, flory, ulepszenia przewozu, sposobów ulepszenia wydajności.

b) żywności rezerwowej, żywności dla zwierząt domowych, surowców dla wytwórczości fabrycznej i półproduktów mających znaczenie dla odżywiania.

c) rybołóstwa w wodach słonych i słodkich, wzmożenia intensywności rybołóstwa, żywienia ryb.

d) produkcji wszelkich środków spożywczych, spożycia, wwozu i wywozu z każdego kraju przedmiotów spożycia.

e) źródeł energji, stanu energji, sposobów jej zwiększenia i rozdziału (węgiel, drzewo, nafta, elektryfikacja).

f) rejestracją miejscowości, gdzie panuje głód, nieurodzaj.

3. Ponieważ zarobki robotników rolnych nie mogą być obniżone, należy produkcję ręczną i transport zastąpić siłą mechaniczną i w ten sposób zmniejszyć koszt, a zarazem zmniejszyć straty przy nieumiejętnem magazynowaniu.

4-o Należy polepszyć karm zwierząt domowych przez dokładne zbadanie karmu i wykorzystanie w tym celu nawet ziemi ubogiej.

5-o Pod opieką Ligi Narodów oraz przy spółpracy z rządami, ministerjami rolnictwa i szkołami agronomicznemi, Biuro międzynarodowe dostarczania żywności wydawać będzie pismo, zawierające pożyteczne wiadomości i informacje. Liga Narodów, która ma wszędzie swych przedstawicieli jedynie jest zdolna zgromadzić w tym celu materjał niezbędny.

Autor tego projektu zaznacza, że rolnictwo stoi jeszcze wszędzie na bardzo niskim poziomie i stosuje metody prymitywne, podczas gdy handel i przemysł oddawna już wykorzystał zdobycze naukowe. Doświadczenie, zdobyte w ciągu tysiącoleci na polu nauki, musi dziś pomóc rolnictwu. Dotyczy to wyboru gleby, tępienia chwastów, magazynowania i t. p.

Również i przygotowywanie pokarmów znajduje się dziś w rękach nieodpowiednich, opierających się na doświadczeniu, bez znajomości podstaw naukowych o odżywianiu. Od przyrządzenia pokarmu zależy czy jest strawny w 30% czy w 90%. Stąd pokarmy, które zawierają 3.000 ciepłostek mogą dać przy nieumiejętnem przygotowaniu tylko 1.000, przez co traci się bezpożytecznie 2.000 ciepłostek.

To też należy przygotować na za sadzie świeżych badań tablice przygotowywania pokarmów, aby udostępnić wszystkim sposoby jaknajlepszego wykorzystania pokarmu odpowiednio przygotowanego.

Toż samo dotyczy i dobrego zużytkowania produktów surowych dla przygotowania pokarmów. Wystarczy przykład: na wyprodukowanie 1.000 jaj czyli 80.000 ciepłostek żywimy kury, dając im 300.000 ciepłostek.

Niewątpliwie rolnicy ogłaszają w różnych państwach cenne pod tym względem wskazówki, należałoby je jednak skupić i rozpowszechniać za pomocą centralnej organizacji wszechświatowego biura, o którem mowa.

Biuro było by instytucją stałą, gdyż po ukończeniu wojny spodziewać się należy szybkiego wzrostu liczby ludności, spodziewać się należy, że postępy hygieny wyplenią choroby, a postępy etyki —wojny przez co wzrośnie ludność świata.

Można się obawiać, że ziarno zboża stanie się taką samą miarą jak dziś złoło i że waluta będzie pokrywana nie złotem, a zapasem żywności. w danym kraju.

Dla tego wszelkie wysiłki w kierunku zwiększenia wydajności ziemi i produkcji środków żywności są konieczne i projekt dr-a Schwyzera skupienia tych wysiłków przez cały świat cywilizowany zasługuje na szczególną uwagę.

J. Z.

Z Zagranicznych towarzystw Czer. Krzyża.

B e l g j a opracowała nowy statut Czerwonego Krzyża, który brżmi w zasadniczych punktach jak następuje:

Czerwony krzyż w czasie wojny pomaga w sprawach sanitarnych armii, dąży do złagodzenia cierpień ofiarom wojny zarówno wojskowym jak i ludności cywilnej, w czasie pokoju przygotowuje za wskazówkami Obrony państwa organizacye sanitarne na czas wojny, dąży do polepszenia stanu zdrowia ogólnego, zapobiegania chorobom i łagodzenia cierpień ludzkości, tworzy szpitale szczególniej dla chorób zakaźnych, uczestniczy w akcji ochrony dzieci, pomaga ofiarom katastrof i nieszczęść zbiorowych.

K a n a d a. Czerwony Krzyż w Kanadzie (oddział Nowej Szkocyi) zorganizował dwie ruchome kliniki na samochodach z 3-ma lekarzami, dentystami, pielęgniarkami oraz materjałem sanitarnym na 10 — 12 łóżek. Szpital lotny udaje się do oddalonych wsi i miasteczek i tam za zgodą i pod kierunkiem miejscowego lekarza rozwija działalność leczniczą i zapobiegawczą. Zatrzymuje się oddaje się do całkowitej dyspozycji lekarza miejscowego i rozwija propagandę hygieny, szczególniej dla zwalczania gruźlicy, hygieny jamy ustnej, opieki nad dzieckiem.

C h i n y. Chinski Czerwony Krzyż zajął się losem chińczyków na Syberji.

D a n j a. W wyniku dnia Czerwonego Krzyża liczba członków zwiększyła się z 25.000 do 31.000 prócz tego sprzedano 727.285 znaczków i osiągnięto około 110.900 fr. dochodu.

S t a n y Z j e d n o c z o n e A. P. zajęły się ponad innemi pracami sprawą walki z chorobami wenerycznemi. Przygotowuje się na grudzień r. b. wielki

zjazd w Waszyngtonie w celu opracowania metod walki.

Francja. Ze sprawozdania jen. Pau dowiadujemy się, że Francuski Czerwony Krzyz, który składa się z 4-ch towarzystw autonomicznych miał 115.000 łóżek w 1353 szpitalach w czasie wojny miał 76.000.000 dni szpitalnych, liczba pielęgniarek wyniosła 67.000.

Szwecya. Szwedzki Czerwony Krzyż przeznaczył 100.000 koron na walkę z gruźlicą w Lille we Francyi, gdzie śmiertelność z gruźlicy śród dzieci dosięgła wielkich rozmiarów. Na czele powołanego do walki komitetu stanął prof. Calmette.

Z Ligi Tow. Czerwonego Krzyża.

— Komisya Ligi dla badań nad durem plamistym w Polsce ukończyła swe prace i wróciła do Genewy, komisya składała się z D-ra Burt Wolbecha, D-ra J. L. Todola, D-ra A. Bacot, D-ra F. W. Palfreya.

Komisya nie zakończyła jeszcze sprawozdania, ale zapoznała się z chorobą w rozmaitych jej okresach. Według komisyj przyczyna duru jest określona, szczepienia na swinkach morskich stwierdziły, iż pasorzyt wywołujący chorobę jak identyczny z tym, który znajdujemy we wszy znaidywanej u tyfusowych chorych mianowicie t. z. Rickettsia.

— Breton, minister zdrowia we Francji ogłasza następnjące środki zapobiegawcze przeciw durowi plamistemu, stosowane do podróżnych, przybywających z okolic, gdzie dur panuje.

Każdy przyjezdny będzie na granicy Francyi poddany badaniu, które pozwoli zatrzymać chorych ew. zawszonych. Chorych umieszcza się w szpitalu po dokładnem odwszeniu. Podróżni zawszeni lub brudni będą odwszeni i wykąpani, a ubranie ich poddane dezynfekcji, poczem otrzymają specyalny paszport sanitarny i odbędą 15-to dniową kwarantannę, w razie choroby oddani będą pod opiekę lekarską. Uchylenie się od tych przepisów pociągnie za sobą karę aresztu od 15 — 100 dni i karę pieniężną od 50 — 500 fr.

— W Wenecyi odbył się kongres Komisarzy Czerwonego Krzyża amerykańskiego, na którym Ligą tow. Cz. Krzyża reprezentowali p. D. W. Brown i p. Alicya Fitzgerald.

—Pierwsze posiedzenie Rady lekarskiej Ligi Tow. Cz. Krzyża odbyło się 5 — 8 lipca w Genewie pod honorowym przewodnictwem prof. Roux i faktycznym d-ra S. Flexnera.

Na posiedzeniu tem ustalono zasady spółpracy Ligi z towarzystwami Cz. Krzyża i innemi organizacjami sanitarnemi, Liga winna skotrolować pojedyńcze usiłowania i następnie rozpowszechniać je jaknajwięcej. W tym celu wydawać należy co miesiąc biuletyn oraz pismo naukowe „Revue Internationale d'Hygiene publique", którego 1-szy numer opuścił już prasę. W dalszym ciągu zaakceptowano zasady walki z durem wysypkowym w Polsce, omawiane na zgromadzeniu Ligi w marcu r. b. w Genewie.

Pozatem zajmowano się planem opieki nad niemowlęciem. Między innemi uchwalono utworzenie szkół odpowiednich dla lekarzy, pielęgniarek należało by równierz w Wiedniu zająć się badaniem rozpowszechnionej tam krzywicy.

Sprawa walki z chorobami wenerycznemi była całkowicie ujęta, w sposób na zgromadzeniu marcowem omówiony.

Toż samo rzec można o walce z gruźlicą i z zimnicą.

Z Prasy zagranicznej.

Leczenie zimnicy promieniami Roentgena.

W czasie wojny dr. Antonio Païs zrobił doświadczenia nad leczeniem zimnicy zapomocą naświetlania okolicy śledziony i otrzymał wyniki zachęcające. Sprawę tą podjął następnie prof. B. Gratti i potwierdził wyniki dodatnie, otrzymane przez d-ra Païs w zimnicy przewlekłej. Obrzmienie śledziony pod wpływem naświetlań znika, krew staje się normalną, zabarwienie szarawe skóry ustępuje, siły wracają. Doświadczenia robione były w okolicach zimniczych, a więc poprawa skutkiem zmiany klimatu była wyłączona.

Poprzednie prace w tym kierunku Maragliano, Bruce, Skinnera i Cariona dawały sprzeczne wyniki, gdyż chciano za pomocą promieni zniszczyć zarazki, dr. Païs wiedząc, że promienie nie działają na zarazki poszedł inną drogą mianowicie za pomocą drobnych dawek promieni pobudza tkanki śledziony do wzmożonej działalności i tą drogą ostrzymał wyleczenie. Drobne dawki chininy stosowane jednocześnie przyśpieszają wyleczenie.

(Bulli de la Ligue № 12).

Pociąg kąpielowy dla dezynfekcyi, urządzony przez lekarza amerykańskiego w Rumunji.

Pociąg składa się z wagonu 3-ciej. klasy, wagonu mniejszego, 6 wagonów towarowych, 3 cystern naftowych i lokomotywy.

W pierwszych 2 wagonach urządzono rozbieralnię dla kąpiących się, ubrania i bieliznę wkłada się do worków numerowanych, każda osoba otrzymuje numer swego worka.

Z rozbieralni idzie się do 3-go wagonu, mającego ławki wzdłuż i podłogę metalową — tu odbywa się strzyżenie.

Wagon kąpielowy wydaje natryski ciepłe w liczbie 60 na raz, każdy kąpiący się jest myty dokładnie, poczem w następnych wagonach otrzymuje zdezynfekowaną bieliznę. W ostatnim wagonie znajduje się dezynfektor, cysterny naftowe przerobione na dezynfektory. W suchej parze odzież pozostaje ½ godziny. Lokomotywa dostarcza pary do dezynfekcji oraz siły do ogrzewania i oświetlenia.

Prócz tych wagonów w pociągu mieści się nieduża spiżarnia i wagon dla personelu.

W ciągu godziny można wykąpać 120 osób.

Personel składa się z dowódcy, pomocnika i 20 sanitarjuszy.

Porównywując opis ten z naszemi pociągami widzimy, że jest on urządzony według tegoż typu, różnica polega tylko na systemie dezynfekcyi, który u nas jest suchy, tam parowy.

Opis naszego pociągu kąpielowego podaliśmy w Nr. 5. Czerwonego Krzyża z r. z.

Prócz tego pociągu P. P. Cz. Krzyża posiadało wagon — wóz kąpielowy na kołach, stracony w Zachciu oraz przy 4 punktach żywnościowo-opatrunkowych posiada wagony kąpielowe na kilkanaście osób. Wagony te wzamian za brudną wydają czystą bieliznę.

Pozatem przy świeżo urządzonych 4 kolumnach konnych Hygiena znajdują się natryski.

Wszystkie te instytucje pracują na froncie.

J. Z.

Z Polskiego Tow. Czerwonego Krzyża.

W ciągu Sierpnia Czerwony Krzyż oddał do rozporządzenia wojska 3 czołówki transportowe i żywnościowe, złożone każda z 9 wozów, kuchni polowej, noszy, środków opatrunkowych i żywnościowych oraz dwie kolumny dezynfekcyjno-kapielowe, składające się z dezynfektora, natrysków, zapasu środków dezynfekcyjnych oraz pralni.

Kolumny te są przeznaczone do oczyszczania i oprania żołnierzy na froncie i w tym celu posiadają odpowiedni zapas bielizny.

Niezależnie od tego, z inicjatywy Zarządu Głównego P. T. C. K. Banki Polskie urządziły dwa transportowce na Wiśle z holownikiem, obliczone na kilkaset rannych.

Przygotowuje się również specjalna kolumna na samochodach dla przewozu rannych na placu boju.

*

W niedzielę d. 28/VIII ukończyło kursa sanitarne 310 nowych sanitarjuszek z pośród studentek i osób z wykształceniem wyższem.

*

Członkowie Komitetu Głównego Polskiego T-wa Czerwonego Krzyża w Sierpniu objeździli wraz z Pełnomocnikami P. T. C. K. poszczególne odcinki frontu, zapoznając się z potrzebami armji oraz dowożąc do pierwszych linji papierosy, opatrunki i t. d. Do tej pory objazdu dokonał dr. J. Zawadzki i p. D. Wisznicka, pp. H. Bisping, Wcychertówna i p. Barylski. Objazdy te wywołują śród żołnierzy uczucie łączności Czerwonego Krzyża z wojskiem.

Jako dowód sprawności działania mińsko-mazowieckiego oddziału P. T. C. K. na podstawie tych objazdów zanotować należy, iż w kilka godzin po opuszczeniu przez bolszewików Mińska Mazowskiego Oddział miejscowy uruchomił na stacji kolei herbaciarnię dla żołnierzy, która zasilona produktami z Warszawy, rozszerzyła swoją działalność. Inne punkty żywnościowe: w Wawrze, w Falenicy nie przestawały działać ani na chwilę.

*

Instrutorzy objazdowi zaczynają składać raporty o działalności Czerwonogo Krzyża na prowincji. Sprawozdania te dają obraz wytężonej pracy oddziałów dla żołnierza. Szczególnie czynne są pod tym względem oddziały P. T. C. K. w Piotrkowie, Częstochowie, Zawierciu i Sosnowcu.

Częstochowa np. uruchomiła na 100 łóżek oraz punkt odżywczy na stacji. Punkty odżywcze utworzyły również oddziały w Sosnowcu, Zawierciu i Piotrkowie.

Liczba członków w Oddziałach wzrosła znacznie: Częstochowa ma zgórą 12.000, Piotrków 10.000, Zagłębie około 20.000 członków z różnych warstw społecznych. Co zaś najważniejsza, że członkowie ci poza wnoszeniem opłat stają do służby czynnej dla żołnierza.

*

Zarząd Główny P. T. K. C. zaznacza, że tylko te osoby, które posiadają odpowiednie legitymacje, wydane przez Zarząd Główny, Komitety Oddziałów Miejscowych i Pełnomocników frontów, mają prawo noszenia oznak Czerwonego Krzyża. Na opaskach musi być oznaczony numer legitymacji oraz pieczęć T-wa. Osoby nieprawnie noszące oznaki będą pociągane do odpowiedzialności.

*

Za pośrednictwem Komitetu Giełdowego Warszawskiego, członkowi Zgromadzenia Giełdowego złożyli na rzecz szpitali wojskowych Czerwonego Krzyża następujące ofiary:

Firma	— I Heilsberg	mk.	5.000.
„	— Grasberg i Schorberg	mk.	5.000.
„	— M. Muszkat	mk.	5.000.
„	— Dom Bankowy Zjedn. Bankowców		
„	— A. Pawlikowski i s-ka.	mk.	10.000.
„	— M. Muszkat	mk.	10.000.

Sieleckie Zakłady Chemiczne —ofiarowały na Polski Czerwony Krzyż różne materjały lekarskie.

*

Ambasador francuski w Waszyngtonie p. Justerand łącznie z Lordem D. Abernem złożyli na Polski Czerwony Krzyż 100.000 tysięcy marek.

*

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża składa gorące podziękowanie Ziemianom Łęczyckim za ofiarę w postaci 350 centn. metr. owsa na potrzeby formacji ratowniczych Czerwonego Krzyża.

ODEZWA.

Z gorącym apelem zwracamy się do Was Kobiety Polki. Wytężcie wszystkie siły dla niesienia natychmiastowej pomocy żołnierzowi naszemu na froncie.

Niechaj ten, co piersią własną obronił nas przed okrutną falą najeźdźców odczuje, że nie tylko strach w chwilach bezpośrednio grożącego niebezpieczeństwa był bodźcem do ofiarności, ale jest to prostym nakazem sumienia naszego, potrzebą serca, obowiązkiem świętym, od którego uchylać się nie wolno.

Nie szczędcie pracy, ni ofiar. Nie pozwólcie, aby najbardziej bohaterska, najofiarniejsza cześć narodu uskarżać się mogła na obojętność społeczeństwa.

Nie dajcie zgasnąć naszym tradycjom. Serdeczną, macierzyńską miłością, opieką najtroskliwszą otoczcie bohaterskich obrońców Ojczyzny.

Niechaj nie będzie ani jednego żołnierza na froncie, któryby nie miał swej „Chrzestnej matki", czuwającej nad nim i troszczącej się o jego potrzeby zarówno moralne jak i materjalne.

Udział w jakiejkolwiek innej instytucji wspomagającej żołnierza nie zwalnia od moralnego obowiązku zaopiekowania się choćby jednym Chreśniakiem wojennym.

Twórzcie jaknajspieszniej Koła „Chrzestnych Matek" we wszystkich miastach, osadach i wsiach Rzeczypospolitej.

Nie zwlekajcie z pomocą, której z upragnieniem oczekują stęsknione, utrudzone serca drogich żołnierzy naszych.

Zarząd Sekcji „Chrzestnych Matek żołnierza polskiego" przy Pol. Tow. Cz. Krzyża, ul. Moniuszki Nr. 1.

Zapisy na „Chrzestne Matki" przyjmuje biuro od godziny 9-ej do 6-ej.

Instrukcja dla Lotnego Oddz. Sanitarnego.

1 Zadaniem lotnego Oddziału sanitarnego jest opieka nad chorym i rannym żołnierzem w miejscu postoju oddziału oraz w przejżdżających pociągach szczególniej sanitarnych.

2. W tym celu podczas postoju pociągów siostry obchodzą wagony pociągów i wsiadają do pociągów sanitarnych na mocy posiadanej legitymacji.

3. Oprócz pomocy lekarskiej siostry informują się u komendantów stacji o mających przybyć pociągach i zawiadamiają punkt odżywczy, aby przygotował żywność.

4. Chorych, spotykanych na dworcach, umieszczają w pociągach po sprawdzieniu legitymacji.

5. Telegrafem lub telefonem zawiadamiają następne stacje, aby przygotowały się do przyjęcia i ewentualnego transportu chorych.

6. Siostry podlegają rozkazom władz Polskiego T-wa Czerwonego Krzyża a przedewszystkiem Pełnomocnikowi na którego terenie działają, szefom sanitarnym, oraz komendantom pociągu o ile działają w pociągu sanitarnym.

7. Żywność otrzymują siostry z punktów odżywczych bezpłatnie, pobory od Pełnomocnika.

Lista strat.

(Ciąg dalszy).

Pilchta Bronisław kapr. 43 p. strz. kres. 1 k. zm. 21-I-20.

Pluciak Andrzej szer. 55 p 8 k. zm. 20-X-19.

Pluta Marcin st. żołn. 1 p. art. Dyw. Lit.-Biał. 6-VIII-20.

Polakiewicz Antoni szer. 63 p. p. 2 k. k. m. zm. 8-V-20.

Piętysiek Roman szer. 2 Wlkp. 10 k. zm. 16-I-20.

Poleski Bolesław szer. 3 dyw. strz. gran. zm. 5-I-20.

Polakiewicz Bolesław st. żołn. 63 p. 5 k. zm. 20-V-20.

Pospychała Józef kapr. 14 b. saper. 4 k. zm. 5-X-19.

Poświatowski Władysław szer. 41 p. p. 3 k. zm. 17-I-20.

Potok Jan szer. 15 p. p. k. techn. zm. 8-V-20.

Powroźnik Piotr szer. 22 p. p. 10 komp. zm. 23-V-20.

Prorok Antoni szer. 55 p. p. 2 k. zm. 16-X-19.

Porażewski Ludwik szer. 53 p. p. 8 k. zm. 7-XI-19.

Przybyła Walenty szer. 2 p. 5 k. zm. 10-XI-19.

Prześnicki Stanisław szer. 51 p. p. 5 k. zm. 25-III-20.

Pyka Józef sierż. 54 p. p. 3 k. k. m. zm. 29-III-20.

Pyża Władysław st. żołn. 34 p. p. 3 k. zm. 12-V-20.

Rabiarz Józef san. szp. pol. 3302 zm. 3-3 20.

Rachwał Józef szer. 18 pp. k. szt. zm. 24-3 20.

Raczek Władysław szer. 3 p. strz. podhal. zm. 26-4 20.

Rakowski Szczepan szer. 2 p. strz. Wlkp. 2 k. zm. 9 9 19.

Ratajczyk Józef szer. 5 p. a. p. 4 bat. zm. 17-3 20.

Rajent Tomasz szer. 14 pp. k. techn. zm. 24-4 20.

Repus Wojciech szer. 32 pp. 5 k. zm. 20-3 20.

Rębacz Józef sap. 14 b. saper. 4 komp. zm. 5-10 19.

Rogoziński Bolesław st. żołn. 2 p. strz. Wlkp. 2 k. zm. 20-4 20.

Rogoziński Stefaa szer. 14 dyw. Wlkp. oddz. piekarni zm. 24-9 19.

Romanowski Tadeusz szer. 8 pp. 3 k. zm. 10-4 20.

Rożek Jan szer. 34 pp. 6 k. zm. 4-5 20.
Rutkowski Henryk szer. 19 pp. 5 komp. zm. 1-4 20.
Rubach Władysław kapr. 58 p. Wlkp. 11 k. 20-8 19.
Ryby Wacław ppor. poc. panc. „Sikorski" zm. 10-5 20.
Sagan Marjan szer. 34 pp. 8 k. zm. 26-5.
Saja Tadeusz szer. 4 p. strz. Wlkp. 9 k. zm. 12-4 20.
Sałkiewicz Józef kapr. 14 dyw. sztab. zm. 3-5 20.
Sankosz Juljan st. żołn. 1 B. 2 k. kolej. zm. 22-5 20.
Safot Andrzej szer. 40 pp. 2 kkm. zm. 18-4 20.
Sawicki Konstanty szer. 41 p. szk. podofic. zm. 17-1 20.
Sieminnikow Łukasz por. Oddz. partyz. zm. 24-5 20.
Sitsrz Ludwik szer. 37 pp. 6 k. zm. 4-4.
Skalski Stefan szer. 7 p. uł. szw. kar. masz. zm. 25-2 20.
Skawiński Władysław kapr. 38 pp. 1 k. zm. 27-4 20.
Skibióski Stanisław szer. 58 pp. sztab. zm. 6-10 19.
Skorupka Jan szer. 14 b. zap. Wlkp. zm. 23-11 19.
Skoniecki Wojciech st. żołn. 34 pp. 12 k. zm. 16-5 20.
Skorupiński Franciszek szer. 57 pp. 6 k. zm. 22-11 19.
Skowron Władysław szer. 3 pp. 3 komp. zm. 4-5 20.
Skrzypczak Andrzej szer. 2 p. strz. Wlkp. 11 k. zm. 7-4 20.
Skrzypiński Franciszek szer. 14 pp. 2 k. zm. 27-4 20.
Ślązak Roman plut. k. szturm. zm. 29-3.
Słabogórski Bo uch szer. 32 p. 4 k. zm. zm. 17-3 20.
Skowroński Ignacy szer. 58 pp. 10 k. zm. 23-9 19.
Sławiński Jan szer. 32 pp. 11 k. zm. 7-5.
Sobania Antoni szer. 40 p. k. tabor. zm. 22-3 20.
Słotała Ignacy szer. 53 pp. 7 k. zm. 9-11.
Sobczyński Władysław szer. 58 p. 4 k.
Sobolewski Władysław szer. 41 p. szk. podofic. zm. 10-1 20.
Sokołowski Jan szer. 34 pp. szp. koni 3 k. zm. 11-5 20.
Stadnik Wojciech szer. 10 p. 1 k. zm. 20-4 20.
Stanisław Włodzimierz st. żołn. 14 p. a. p. 5 k. zm. 28-9 19.
Stasica Stanisław kapr. 39 pp. 9 k. zm. 11-4 20.
Stasiczek Michał szer. 70 pp. 1 k. zm. 26-5 20.
Stawny Stanisław szer. 55 p. strz. Wlkp. 7 k. zm. 18-5 20.
Stelmarzyk Walerty st. sap. 14/2 b. saper Wlkp. zm. 5-1 20.
Sterczyński Franciszek szer. 14 ap. Wlkp. zm. 31-10 19.
Słewejko Jan szer. zm. 25-6 20.
Stępniak Stefan saper. 6 bat. sap. 2 k. zm. 12-5 20.
Sulewski Feliks szer, 32 pp. 1 kkm. zm. 17-3 20.
Sutkowy Jan szer. 42 pp. k. sztab. zm. 27-4 20.
Szablewski Władysław szer. 63 p. 2 kkm. zm. 8-5 20.
Szabrański Stanisław szer. 32 p. 12 k. zm. 19-3 20.
Szafrański Stefan szer. 57 p. 4 k. zm. 1-11 19.
Szawłowski Wincenty szer. 32 pp. 12 k. zm. 22-20.
Szczepaniak Arkadjusz szer. 58 p. Oddz. telef. zm. 18-X 19.
Szczepaniak Stanisław szer. 14 bat. sap. Wlkp. zm. 12-11 19.
Szewczak Eranciszek szer. 38 pp. 1 k. zm. 27-4 20.
Szewczak Jan szer. 6 bat. etap. zm. 5-5.
Szkopiecki Wojciech szer. 10 pp. 12 k. zm. 28-3 20.
Szulczyk Franciszek kapr. 2 p. strz. Wlkp. 2 k. zm. 12-4 20.
Szmidt Aleksander wachm. żand. pol. Miń. Lit. zm. 16-5 20.
Szymanik Stanisław szer. 15 p. 4 k. zm. 10-5 20
Tasarz Adam szer. 15 pp. 7 k. zm. 14-5.
Tejsnośc Gustaw szer. 63 pp. 1 kkm. zm. 19-5 20.
Tomaszak Andrzej szer. 12 pp. kkm. zm. 21-5 20.
Tomczak Franciszek st. żołn. 55 p. strz. Wlkp. 7 k. zm. 18-5 20.
Tomczyk Antoni szer. 14 pp. 5 k. zm. 16-5 20.
Truszkiewicz Jan szer. dep. II. Biuro pras. zm. 9-7 20.
Trzaskawka Leon szer. 43 pp. k. sztab. zm. 27-5 20.

Trutowski Karol kapr. 38 pp. 4 k. zm. zm. 27-4 20.
Tudeński Roman szer. 46 pp. zm. 5-7.
Surski Właaysław sierż. 18 pp. Ods. Lwowa zm. 19-3 20.
Tuśnik Józef szer. 2 p. a. p. 1 b. zm. 18-5 20.
Tyczyński Władysław szer. 57 pp. zm. 27-X 19.
Tyrakowski Michał szer. 55 pp. 12 k. zm. 22-X 19.
Urbańczy Feliks rekr. 6 szw. zap. tabor. zm. 1-7 20.
Urbaniak Michał szer. 38 pp. 1 k. zm. 27-4 20.
Walkowiak Stanisław sap. 14 b. sap. 11 komp. zm. 5-X 19.
Wałowicz Stanisław szer. 14 p. art. zm. 23-8 19.
Wandas Jan szer. 3 dyw. piech. tabor. sztab. zm. 30-5 20.
Wasiewicz Henryk kapr. 32 pp. 4 komp. zm. 17-3 20.
Wawrzyniak Jan szer. 10 pp. 11 k. zm. 26-4 20.
Wawrzyniak Maciej szer. 69 pp. 10 k. zm. 27-4 20.
Wawrzyniak Roman szer. 57 pp. 2 k. zm. 2-11 19.
Wiąckowski Adam szer. 33 pp. 10 k. zm. 31-3 20.
Wiąclewicz Józef szer. 32 pp. 4 k. zm. 17-3 20.
Wielanem Michał szer. 57 pp. 6 k. zm. 20-9 19.
Wielosiejski Józef st. szer. 10 pp. 3 k. zm. 29-3 20.
Wiernicki Antoni szer. 34 pp. zm. 24-5.
Wiśniewski Leon szer. Toruński p. strz. 8 k. zm. 10-5 20.
Wiśniewski Jan szer. 57 pp. 1 k. zm. 5-10 19.
Wiśniewski Szczepan kapr. 67 pp. szk. podof. zm. 10-3 20.
Włodarczyk Wawrzyniec sap. 63 pp. k. techn. zm. 19-5 20.
Wojciechowski Jan szer. 69 pp. zm. 4-7.
Wójcik Florjan szer. 9 pp. Leg. zm. 17-5.
Wójt Stanisław szer. 2 pp. 12 komp. zm. 13-1 20.
Wotysiak Maksymiljan szer. 39 pp. 2 k. zm. 11-4 20.
Wolltman Leon kapr. 58 pp. 12 k. zm. 19-9 19.
Wysocki Roman szer. 10 pp. 3 kkm. zm. 29-4 20.
Wysocki Roman szer. Grodzk. pp. 6 k. zm. 28-4 20.
Zabłoski Józef szer. 63 pp. 8 k. zm. 10-5.
Zafira Franciszek szer. Wiln. pp. 2 k. zm. 12-5 20.
Zajączkowski Mieczysław por. 55 pp. sztab. zm. 13-XII 19.
Zawisłowski Franciszek szer. 15 pp. 1 k. zm. 3-5 20.
Zbytniewski Jan sierż. 51 pp. 2 k. zm. 17-3 20.
Zduńczyk Zygmunt st. szer. 19 pp. 9 k. zm. 21-3 20.
Zenda Franciszek uł. 10 pp. uł. zm. 19-5.
Zielański Roman szer. 19 pp. 11 komp. zm. 4-4 20.
Ziemski Stefan szer. 2 pp. 11 k. zm. 3-12.
Zińkowski Jan szer. 34 pp. k. etap. zm. 2-5 20.
Złotówka Mordka st. szer. 2 pp. 12 k. zm. 20-3 20.
Żmódzki Władysław ppor. poc. panc. „Piłsudczyk" zm. 14-5 20.
Żuchara Stefan szer. szp. koni Nr. 2. zm. 3-3 20.
Żukowski Kajetan szer. 41 pp. 8 k. zm. 11-1 20.
Żurawski Ludwik szer. 10 pp. 9 k. zm. 18-4 20.
Żybura Antoni szer. 39 pp. 7 k. zm. 29-6.
Żyliński Wacław szer. 43 pp. 3 k. zm. 7-1.
Adamczuka Władysław szer. Nowogr. p. zm. 3-4 20.
Adamiec Jan szer. 2 p. a. p. 2 bat. zm. 3-5 20.
Andrzejewski Franciszek szer. 17 pp. k. k. m. zm. 21-5 20.
Andrzejowski Tadeusz sierż. 30 pp. 3 k. zm. 10-4 20.
Apostoł Piotr szer. 40 pp. 7 k. zm. 18-3.
Ausburger Wojciech szer. 10 p. 10 k. zm. 17-4 20.
Bać Józef szer. 37 p. 5 k. zm. 5-3 20.
Bajgier Józef szer. 45 pp. b. zapas. kk. zm. 1-7 20.
Balerzyk Franciszek strz. 2 p. strz. konnych 2 k. zm. 8-3 20.
Bard Franciszek szer. 19 pp. 12 komp. zm. 1-4 20.
Barełkowski Jan sap. 14 b. saper. 4 k. zm. 5-X. 19.
Bartel Franciszek st. żołn. 32 pp. 4 k. zm. 16-5 20.

Bartkowiak Bronisław saper. 14 b. saper. 4 k. zm. 5-X 19.
Bartkowiak Władysław podchor. 14 eskadra lotn. zm. 14-5 20.
Bartlitz Michał szer. 14 b. saper. 5 k. zm. 13-X 19.
Bauze Jan szer. wojsk. straż. kolej. zm. 23-5 20.
Berkowicz Chaim szer. 10 p. 5 komp. zm. 6-4 20.
Biedal Jan szer. 40 pp. strz. Lwowskich 7 k. zm. 10-3 20.
Baraniecki Władysław szer. 57 pp. strz. Wlkp. zm. 22-10 19.
Bielunice Jan szer. 44 p 8 k. zm. 16-1.
Biesaniec Teodor szer. 213 kol. tab. 9 dyw. zm. 4-5 20.
Blaut Stefan żand. 39 pp. 3 b. zm. 2-4.
Błaszczyk Stanisław szer. szp. pol. 401. zm. 21-5 20.
Bodio Franciszek st. żołn. 35 pp. 12 k. zm. 15 5 20.
Bogusz Konstanty szer. 4 pp. 4 komp. zm. 30-5 20.
Borkowski Józef szer. 3 pp. 6 k. zm. 25-5.
Boiński Marcin szer. 2 p. strz. Wlkp. 7 k. zm. 20 4 20.
Borkowski Paweł szer. 19 pp. 10 komp. zm. 1-4 20.
Brzeziński Antoni sap. 14 b. saper. 4 k. zm. 5-10 19.
Brzostowski Jan szer. 55 pp. 12 komp. zm. 4-3 20.
Bujnarowski Juljan szer. Nowogrodz. p. 8 k. zm. 22-5 20.
Bujski Piotr kapr. Nowogrodz p. 2 k. zm. 18-5 20.
Burzywa Stanisław sierż. 15 pp. 5 k. zm. 17-5 20.
Burzek Michał szer. 15 pp. 1 kkm. zm. 13-5 20.
Bykowski Ignacy szer. 41 pp. 4 komp. zm. 8-1 20.
Canzer Adolf szer. 32 pp. Wieliczka zm. 7-5 20.
Chomka Marcin szer. 92 pp. 12 komp. zm. 13-5 20.
Chortulański Eugenjusz por. D-wa 1 b. 10 pp. zm. 30-3 20.
Cobrów Florjan st. sap. 14 b. sap. Wlkp. zm. 7-4 20.
Czarnoga Wacław szer. 9 pp. L. zm. 19-5.
Czubak Antoni szer. 37 pp. 4 k. zm. 19-5.
Czyżykow Włodzimierz ppor. 14 dyw. piech. sztab. zm. 3 5 20.
Dinier Franciszek szer. 64 pp. 12 komp. zm. 18-4 20.
Dmorowski Jan pułk. D-wa 18 pp. zm. 29-3 20.
Dobosz Władysław szer. 5 p. p. strz. podh. 5 k. zm. 26-4 20.
Dolak Stanisław saper. 10 p. saper. 2 k. zm. 16-4 20.
Domański Zygmunt por. 2 pp. 2 kkm. zm. 7-5 20.
Dopierała Antoni szer. 55 pp. Wlkp. strz. 7 k. zm. 18-5 20.
Drabiuk Bolesław szer. 22 pp. 2 kkm. zm. 20-4 20.
Durkacz Adam szer. 40 pp. 5 k. zm. 8-3.
Dyba Adam szer. 39 pp. 1 k. zm. 11-4.
Dybiona Piotr st. żołn. 14 Wlkp. art. pol. 5 k. zm. 28-9 19.
Dziumyński Roman por. 48 p. kres. zm. 10-7 20.
Filochowski Kalikst szer. 37 pp. kkm. zm. 5-3 20.
Finberg Adolf szer. Grodz. pp. zm. 5-7.
Fiuczyński Sylwester szer. 53 pp. 7 k. zm. 9 11 19.
Flieger Zygmunt szer. 14 p. Wlkp. 5 k. zm. 28-9 19.
Formański Józef szer. 42 pp. zm. 30-4.
Frankiewicz Józef szer. 29 p. strz. Kaniowskich 5 k. zm. 22-2 20.
Fugowicz Franciszek szer. 40 pp. 1 k. zm. 14-3 20.
Fryc Herman szer. 70 pp. 5 k. zm. 24-5.
Gabski Michał szer. 2 p. strz. Wlkp. zm. 3-3 20.
Gajdziński Franciszek kapr. 57 pp. Wlkp. 8 komp. zm. 13-4 20.
Galas Piotr szer. 38 pp. 4 k. zm. 8-4 20.
Gałązka Wincenty szer. 1 baon 1 komp. kolej. zm. 26-5 20.
Gałkowski Antoni szer. 41 pp. 9 komp. zm. 12-1 20.
Gapski Leon szer. 2 p. strz. Wikp. 2 k. zm. 20-4 20.
Garnyś Jan szer. 32 pp. 3 kkm. zm. 15-5.
Giblewski Bronisław szer. 4 dyw. 4 k. telegr. zm. 16-5 20.
Giernau Wojciech szer. 56 pp. Wlnp. 4 k. zm. 23-11 19.
Gliński Bolesław ppor. 22 pp. 3 baon zm. 8-5 20.
Golc Józef szer. 22 pp. zm. 26-5 20.
Goldfarb Aizik szer. 4 b. etap. Lubelski Dęblin zm. 14-4 20.

Gołębiowski Józef szer. 32 pp. 4 k. zm. 17-3 20.
Gołębiowski Teofil szer. 10 pp. 3 k. zm. 30-3 20.
Gołębiowski Jan szer. 18 pp. 10 k. zm. 9-3 20.
Górecki Franciszek kapr. 69 pp. 1 k. zm. 29-5 20.
Górny Stanisław sierż. sztab. 57 pp. 12 k. zm. 26-10 19.
Górski Władysław leg. 3 p. leg. 9 k. zm. 23-4 20.
Gotowicz Andrzej szer. 3 dyw. str. gran. zm. 5-4 20.
Grazyk Jan kapr. 32 pp. 9 k. zm. 31-3 20.
Gradys Jan szer. 4 pp. kkm. zm. 29-5 20.
Gralewski Leon szer. 31 p. strz. kan. 2 kkm. zm. 19-5 20.
Grys Tomasz 46 pp. 6 k. zm. 17-3 20.
Grzegorski Dyonizy strz. 53 p. strz. Wlkp. 3 k. kulomiot. zm. 23-5 20.
Grzenczyński Władysław szer. 58 p. str. Wlkp. 6 k. zm. 2-11 19.
Grzeszczak Andrzej szer. 58 pp. 3 k. zm. 28-9 19.
Grzybowski Franciszek szer. 60 pp. Wlkp. zm. 8-6 20.
Grzybowski Wincenty szer. Wiln. pp. 2 komp. zm. 15-5 20.
Gutkowski Mikołaj por. 38 pp. 1 k. zm. 27-4 20.
Hayder Leon sierż. 37 pp. 1 k. zm. 7-3 20.
Hess Florjan kapr. 40 pp. 10 k. zm. 25-3 20.
Hejnisz Michał ppor. 19 pp. 2 k. zm. 1-4 20.
Horowski Stanisław szer. 12 p. 12 k. zm. 13 1 20.
Hryczuk Artan st. uł. 10 p. uł. 4 szw. zm. 16-3 20.
Jackiewicz Wincenty szer. 41 pp. kkm. zm. 13-1 20.
Janik Stanisław sap. 14 b. sap. 4 k. zm. 5-10 19.
Janiszek Andrzej szer. 32 pp. 4 k. zm. 17-3 20.
Jankowski Stanisław szer. 41 pp. 10 k. zm. 8-1 20.
Janowski Franciszek szer. 60 pp. Wlkp. zm. 20-6 20.
Janz Władysław sap. 14 b. sap. 5 k. zm. 5-10 19.
Jarmołowski Stanisław szer. 11 pp. 9 k. zm. 20-1 20.
Jaroń Michał szer. 31 pp. 11 k. zm. 12-4 20.
Jasiński Jan st. żołn. 52 pp. 2 k. zm. 14-12 19.
Jaśkiewicz August szer. Miński pp. 4 k. zm. 3-7 20.
Jaworowski Feliks uł. 10 p. uł. k. uzup. zm. 21-5 20.
Jerkowski Jan sap. 14 b. sap. 14 k. zm. 5-10 19.
Jerzykowski Stefan szer. pp. 3 k. zm. 9-5 20.
Jochymek Wincenty szer. 3 krak. b. etap. zm. 19-6 20.
Jopek Józef plut. 38 pp. 3 k. zm. 27-4 20.
Józefowicz Antoni szer. 14 Wlkp. p. a. p. 4 k. zm. 28-9 20.
Jucha Krastian szer. 13 pp. 5 k. zm. 16-5 20.
Judek Wawrzyn szer. 2 p. 12 k. zm. 4-2 20.
Jasiński Marjan szer. 31 pp. 1 k. zm. 28-5 20.
Idzikowski Antoni szer. 19 pp. 8 k. zm. 1-4 20.
Iwiński Władysław szer. 59 pp. zm. 3-7 20.
Iwaszkiewicz Józef szer. 1 pp. leg. 7-7 20.
Izdebski Wojciech kapr. 22 pp. 8 k.
Kabaciński Stanisław szer. 2 p. strz. Wlkp. 6 k. zm. 16-1 20.
Kaczmarek Michał szer. 52 p. strz. Wlkp. 8 k. zm. 12-11 19.
Kadzieła Piotr szer. 32 pp. 9 k. zm. 23-5 20.
Kadziołka Józef szer. 37 pp. 5 k. zm. 5-3 20.
Kania Jan szer. 15 h. sap. 4 k. zm. 5-10 19.
Kaniewski Zygmunt kapr. 63 pp. 11 k. zm. 8-7 20.
Karpowicz Wacław ppor. 22 pp. 6 k. zm. 7-5 20.
Kasprowiak Chryzost szer. 2 p. 4 k. zm 2-1 20.
Kasprzykowski Alekśander szer. 10 p. 2 k. zm. 5-3 20.
Kedziora Jan plut. 2 p. strz. Wlkp. 4 k. zm. 6-11 19.
Kiwała Franciszek szer. 37 pp. zm. 4-7 20.
Klic Andrzej szer. 70 pp. Oddz. miot. min. zm. 30-6 20.

Kołenda Antoni por. Miński p. strz. zm. 15-5 20.
Klice Józef szer. 14 eskadra lotn. zm. 14-5 20.
Kollupa Franciszek kapr. 63 pp. 3 k. zm. 20-5 20.
Korach Wincenty sap. 14 b. sap. Wlkp. zm. 17-12 19.
Korzeniowski Czesław szer. 32 pp. 5 k. 30-4 20.
Kościk Władysław szer. 1 b. Warsz. k. etap. 2. zm. 9-7 20.
Kowal Stanisław sierż. 34 pp. 2 k. km. zm. 30-4 20.
Kowalik Stanisław szer. 19 pp. 9 k. zm. 1-4 20.
Kowalewski Józef szer. 41 p. kkm. zm. 14-1 10.
Kowalski Józef ppor. 37 pp. 11 k. zm. 25-4 20.
Kowalewski Feliks st. żołn. Nowogr. pp.
Kowalski Jkzef szer. 19 pp. 6 k. zm. 1-4 20:
Koziara Bartłomiej szer. 37 pp. 4 k. 28-10 19.
Kozioł Jan szer. 58 pp. 10 k. zm. 25-9 19.
Kozłowski Bronisław 63 pp. Toruńsk. k. szturm. zm. 8-5 20.
Kozłowski Mieczysła szer. 4 pp. 1 k. zm. 9-5 20.
Kranc Stanisław szer. 7 pp. 3 k. zm. 1-6 20.
Kroczek Andrzej sierż. 38 pp. 7 k. zm. 18-3 20.
Krupa Franciszek szer. 39 pp. 8 k. zm. 17-4 20.
Kruszewski Józef szer. k. zap. sap. zm. 4-7 20.
Krygier Franciszek szer. 2. strz. Wlkp. 12 k. zm. 3-5 20.
Kryjom Tomasz szer. 58 pp. 8 k. zm. 23-9 19.
Krzyk Jan rekr. 6 k. szturm. tab. zap.
Kubera Zygmunt szer. wojsk. więż. karne Stanisławów zm. 6-7 20.
Kuczma Wacław st. żołn. k. szturm. 4 armja zm. 12-5 20.
Kuczyński Wincenty uł. tatarsk. p. uł. szw. techn. zm. 5-3 20.
Kuhn Jan st. podof. 58 pp. 2 b. zm. 26-10 19.

Redaktor Dr. J. Zawadzki. Drukarnia „Żołnierza Polskiego", Długa 50.